

Jm

3706

Na. 5. B.

2

CASPARIS CALUOERII
CATECHETICA
INSTITUTIO

in usum Iudaicæ gentis
scripta

Recudi & huius nationis captui ac-
commodatiorem reddi
curavit

IO. HENR. CALLENBERG

Hale in typographia instituti Iudaici

CIO MDCC XXXIII.

His antegressis, succedit catenata veritatum christianarum series, Mosis atque prophetarum oraculis firmata. Autor libelli est beatus vir, Caspar Caluærus, qui eum iudaicis typis germanice exscribi curauerat; ego, interprete docto iuvene, idioma substitui, iudæis familiaris. Tu autem, optime Seruator, riga & accrescere iube, quod miseri serimus semen!

Halæ die XXIX Nou.

MDCCCXXXII.

IO. HENR. CALLENBERG.

ספר החנוך

ילוד אשה: הן עד ירח ולא יאהיל. וכוכבים
לא זכו בעיניו: אף כי אנוש רימה. וכן אדם
תולעת: ראש הייסטי וואס וויל גרעכט זיין
מיין מענטש בייא גאט. אונ' וויא קאן דער ריין
זיין. דער גבורן מיזט פֿון מיינר פֿדויאן: נון
ער טוט דיא לבנה אב אונ' זיא לייכטיט ניט.
אונ' אויך דיא טטערן זיין ניכט לויטר מיין זיינן
אויגן: נאך פֿיל וויניגר מיין מענטש (דער דא
מיזט מייטל) ווירט. מונ' מיין מענטשן קינד (דער
דא מיזט מייטל) אארן: יוא דער פֿרוואי און
מיז. וועלכר נאך דעס לייגניש פֿון הק"בה
זעלבסט (מיזט סימן א' פסוק ח') זיינט גלייכן
ניכט גהאבט מיין דעס לאנד. דער מיזט מודה
אין סימן ט' פסוק א'. אונ' ספר ליכט אמנם ידעתי
כי כן. ומה יצדק אנוש עם אל: אם יחפץ לריב
עמו לא יעננו אחת מני אלף: ראש מיזט פֿר
וואהר איך ווייט דט עט מלומ. אונ' וויא קאן
זיך דעכט פֿערטיגן דער מענטש בייא גאט: ווען
ער וויל האדרן מיט מיט. זוא ווירד ער מיט
ניכט אנטווארטן מיינט זויך טוינד:

שאלה ג'

ביסטו דען אויך מיין זינדיגר בן אדם:
תשובה יוא. איך וואו מיט דוד האלך ע"ה בלב
נסבר וזאגן מויש תהליס נ"א הן בעון חוללתי ובחשא
יחמתני

יחמתני אמי. גון מין זיגדן בין מיד גבורין מול מין
 זיגדן מיזט מייגי מוטר פון מיר ערהילט גוומדרן:
 מויט זאלער זיגדליכן ווארלל קעגן ניכטט אנדרטט
 אלז ביז פריכטי וואקסן: דארוס אוז מיד לז גמט
 ביטן מויט תהליס קא"ג אל תבא במשפט את
 עברך כי לא יצדק לפניך כל חי. קוס ניט מין
 דמט גריכט מיט דיינס קנעכט דען ניומנד דער
 דמ לעבטי. קמן גרעכט פאר דיר ווערדן:
 מול מויט תהליס ק"ל אם עוונות תשמר יה
 אדוני מי יעמד. ווען דמ גמט ווילטט דימ
 זיגד בווארן. מך גמט ווער ווירד קעגן בטטיאן:

שאלה ד'

וואס האטט דמ דען מיט דיינס זיגדן פריינט:
 תשובה דען גריס לארן מול דימ מון גמט
 פון גמט. דען טויט בעולס הזה. מול דען גזר
 דין מויל מיכג מין דעס גהינס בעולס הבא:
 דען וטה רופט מויט מין דבריס כ"ז פמוק כ"ז
 מול טפריכטי. ארור אשר לא יקים את דברי
 התורה הזאת לעשות אותם. ואמר כל העם
 אמין: דמט מיזט טייטט. פד פלזכט מיזט.
 דער דמ ניכט בטטעטיגן ווירד דימ ווארטי
 פון דיגד תורה. לז טון דיזעלביגי מול עט זאל
 זאגן מויט פמלק מאן:

שאלה

A 2

ספר החנוך

שאלה ה'

וואו הין נעמטטו דען צו פֿלֹכט אין זעלכר מיט:
תשובה צו דער תשובה: דען אלזאם
טפריכט הט"י ביימ דעם נביא יחזקאל סימן
י"ח אול סימן ל"ג פסוק י"מ. חי אני נאם
ארני ה' אק אחפץ כמות הרשע כי אם בשוב רשע
מדרכו וחיה: זאם וואהר אלז איד לעבי טפריכט
דער הער גאט. זאם איד בגעהרי אן דען
טויט דט ביזוויכטן. ניימרט ווען דער ביזוויכט
ווירד ווירד קערן פֿון זיינס וועג. אול ער ווירד
לעבן:

שאלה ו'

מיזט דען דימ תשובה ביימ דיר פֿולקוואנטליך:
תשובה בעו"ה וואט זאלטי זימ דאך פֿול
קוואנטליך זיין. עט רופט הט"י ביימ דעם נביא
יואל אול טפריכט. שובו עדי בכל לבבכם.
ובצום ובבכי. ובמספד וקרעו לבבכם ואל
בגדיכם: קערט ווירד צו איר מיט אייערן גמלן
הערלן. אול מיט פֿאטטן. אול מיט וויין.
אול מיט קלאגן. אול צו רייסט אייערי הערלן.
אול ניכט אייערי קליידר: אבר וויא זעהר
אמאגלט עט דארטאן: וויא אפֿט צו רייט איד
זייני קליידר אול ניכט זיין הערלן. דאט אלזאם
הקב"ה אורזאך האט אודך איד דורך דען גביא
ירמי'

ירמי' סיוון ג' ססוק י' אן לו רידן • וגם בכל
 זאת לא שבה אלי בגודה אחותה יהודה • בכל
 לכה • כי אם בשקר באם ה' : אול מויד מין
 דין מיזט ניכט ווידר גקעהרט לו וויר מירי
 שוועטטר דיח פעלטרן (פון דעס גטלעכט)
 יהודה מיט מירן גמלן הערלן • גיימרט מיט
 פמלטהייט טפריכט גאט : אול פון זועגן
 זמלכר גרויטן אונפולקוואהייט פון דער ווידר
 קערונג ווו מיד מיינה תשובה בטטענדיגליך
 ווידר הוילן • אול ניכט מליין מיד • זונדן
 גמלן יהודה • דאט זעלביגי ווו ניכט מליין מלי
 ימהר מין ומל דען גרויטן תעניית פון יום
 הכפורים המלטן • זונדן עט ווו מויד מלי טמא מין
 זיין טולן ל השי' מתפלל זיין בתחינה ובבקשה
 פון זועגן פֿר געבונג דער זינדן אול מיסטאט :

שאלה ז'

וייל עט דען נון מין זמלכי מון פולקוואני
 זמך מיזט מיט דער תשובה פון דעס בן מדס •
 זום פראג מיד ביליגליך • אויב דען השי'
 ב'ה' דער מין אל החום זחגון מיזט • אול
 ניכט בגעהרט דען טויט פון דעס זינדיגר •
 ניכט האט דען מראן מענטן מין פֿר מיטלונג פֿר
 מדרנט לור גמדי אול לור הילן • דאדורך ער
 קענטי מין זינק גרויטן גברעכן אול מון
 פֿול

A 3

ספר החנוך

פולקוונהייט חסד אונ' כפרה בימ' השי' ערלאנגן:

תשובה יום פטיטא:

שאלה ח'

וואס זיין דאס פאר פֿר איטלונג פֿון חסד אונ' כפרה:

תשובה עס זיין דיא קרבנות. נעאלד. קרבן חטאת אונ' קרבן מטק. דיא אפפֿר פֿאר דיא זינד אונ' טולד. וועלכי השי' דורך ויטה בפֿולין האט:

שאלה ט'

וויא ווירד עס דען איט דען יהודים אונ' גויים ווערדן. נאך דעס דאס בית' האקרט פֿאר מעהר אלז אנדרט האלכן טויזנט יאהר מיזט חרוב גומרדן. אונ' אלזוא דיא קרבנות אויף גהערט האבן. זאלן דען זוא פֿיל אלפֿים ורבבות נשאות זין אירן חטאים אונ' עוונות אן ערבארונג אונ' הילף אויבגליך פֿר לויקן ווערדן:

תשובה חס וטלוק:

פרק שני

פֿון דער ערלאנג דורך דען מישים: ויטה
שאלה

שאלה י

וואס איזט דען דאס פאר זיין גנעדיג פֿר
זייטלונג • וועלכט היי פֿר [מרגנט האט מן
טטאט דיא קרבנות פֿון בריית הרמאמן (מדר
תורת וטה) :

תשובה עט איזט דאס גרויטי קרבן
פֿון דעס זאס גאטט • נעמליך פֿון דעס
זטיח • דער זיין מושיע איזט פֿון דער
גאנלן וועלט : דא פֿון האט דער רוח הקודש
גאר הערליך זונ' טריטטליך גטמראכען דורך
יטעי הנביא סיאן נ"ג • אכן חליינו הוא נשא
ומכאבינו סבלם • ואנחנו חשבנהו נגוע
מוכה אלהים ומעונה : והוא מחולל מפשעינו
מדכא מעוונותינו כוסר שלומינו עליו
ובחברתו נרפא לנו : כלנו כצאן תעינו •
איש לדרכו פנינו • וה' הפגיע בו את
עון כלנו : דאס הייטט • פֿר וואהר •
זונורי קראנקהייטן ער האט זיא גטרמאן • זונ'
זונורי וויא טאג ער האט זיא גליטן : זונ'
זייד האבן זין גימכט פֿאר זיין גפלאמאטן זונ'
גטלאמאטן פֿון גאט זונ' גסייניגט : אבר ער
זואר פֿר וזאונרט פֿון וועגן זאונאר זייטטאט •
ער זואר פֿר טטויפן פֿון וועגן זאונורי זינדי
דיא ליכטיגונג פֿון זאונורן פֿרידן איזט זויף זייט
זונ'

ספר החינוך

מוט דורך זייני ביילן מיזט מונט גהיילט : איד
זיין מל לו ומל מלז וויא דיא טאל פֿר מיזט
גווען • מיין מיקליכר זאן האט זיך גקערט לו
זיינס וועג מונט גאט האט זאן בגעגן מן
מיט דיא זינד פֿון מונט זאן : מין עבן דיוס
קאפיטל לייגט גאט פֿון מיט דט ער • זיין
קנעכט דער מיט זיין פֿון וועגן דער מיטמט
פֿון זיינס פֿאלק גסלמגט • ער האט זיין לעבן
מין דען טויט גגעבן • ער זיין מיט דען
מיבל טעטרן גרעכנט מונט האט דיא זינדי פֿון
פֿילן גטרמגן • וויא לוייא ומל דמזעלבסט טטיט :

שאלה יא

וואו מן דען מיט דעכט קען לערנן :

תשובה מין דען מן גפירטן סוואן יטעי
ל"ג זאגט הקב"ה בפירוט • בדעתו יצדיק צדיק
עבדי לרבים דורך זיין ערקענטניס ווירד דער
גרעכטי מיין קנעכט פֿיל גרעכט זאכען :

פרק שלישי

פֿון דעם טירוף דט מיט :

שאלה יב

ווער מיזט דען דער מיט נאך זיינס טירוף :

תשובה ערטטליך מיזט ער מיין קיניג •
דען מלואם שפריכט דט" פֿון דעם מיט מין
תהליט

תהלים ב' • ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי •
 אולז איך האב איין געזעט ויין קיניג מיבר ליון
 דען ברג ויירד הייליגקייט :

שאלה יג

וואס איזט דער מטיח נאך וועהר :

תשובה • ער איזט אויך איין כהן הגדול •
 דען אלזאז טפריכט דוד העלך עליו הטלום מין
 תהלים ק"י נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם
 על דברתי מלכי צדק : גאט האט גטוואורן
 אולז עט ווירד איס ניכט גריימאן • דאס
 ביסט איין כהן מיבגליך • נאך דער ווייז
 סון מלכי צדק • דאס איזט טייטט • סון
 דעס קיניג דער גרעכטיגקייט : וואו איט
 אן גלייגט ווירד דט דער מטיח קיין אלך
 זיין ווירד סון דוד וועלט • זונדן איין אלך
 דוחניי איין גייסטליכר קיניג • נעמליך איין
 זאלכר קיניג • דער לו גלייך ווירד איין כהן
 הגדול זיין • וועלכר ווירד דיא גרעכטיגקייט
 אויך דיא וועלט ברענגן :

שאלה יד

איזט דען דער מטיח אויך איין נביא
 תשובה • פטיטט • דברייט י"ח טפריכט
 הקב"ה לו אטה אין פסוק י"ח נביא אקים
 להם

סור החנוך

להם מקרב אהיהם כמוך ונתתי דברי בפיו •
ודבר אליהם את כל אשר אצונו • דאט הייטט
איינן גביא ווערדי מיך מיין אויף ריכטן פֿון
לויטן מירן ברירדן • וויא דוא ביטט • אונ'
מיך ווערדי הייני ווארט מיין זיינן אונד געבן
אונ' ער ווירד לוי מיין רידן אליט וואט מיך מיין
גביטן ווערדי :

שאלה טו

ווייל דער אטיח זאלטי מיין קייג זיין • זאלטי
ער רען מיין וועלטליכר ווירדיקייט אונ'
מכטבמקייט אונ' מיין און תענוגים מלהיר
אויף דער עהרן קייגן :

תשובה ניין • זכרי' זאגטי מיין מיין ט'
פסוק ט' • הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע •
עני ורוכב על חמר ועל עיר בן אהנות •
נון דיין קייג ווירד לוי דיר קומן מיין
גרעכטר אונ' מיין העלפר • ער מיזט
מרט • אונ' רייטיט אויף מייןן מיין • אונ'
מיין יונגן פֿון מייןן מייןן •

שאלה טז

וואט זאלטי רען דיא פֿארנעמאטי אונ' הויבט
פֿר ריכטונג זיין פֿון רעס אטיח :
תשובה ער זאלטי לערנן : יסודיק
ליידן

לזיידן • סטערבן • ווידר אויף סטיאן סון
 לזויטן דען טויטן • זייני כנסת הלזריקיס
 ונהיג זיין מונ' מלזומ זיין סחלק זעליג אמכן
 דען מלזומ טפריכט הטי' דורך ירהי' הנביא
 סיאן כ"ג פסוק ה' הנה ימים באים נאם
 ה' והקימותי לדוד צמח צדיק : ומלך מלך
 והשכיל • ועשה משפט וצדקה בארץ
 בימיו תושע יהודה • וישראל ישכון לבטח
 וזה שמו אשר יקראהו ה' צדקנו : דאט
 מיזט טייטט • נון עש קוואן דיא טאגי •
 טפריכט גאט • מונ' מיך וויל אויף ריכטן
 דען דוד מינה רעכט סערטיג שפרמלונג
 מונ' ער ווידר טון גריכט מונ' גרעכטיגקייט
 מיט רעס למנד : מין זיינ טאגן ווידר יהודה
 גהאלפן ווערן • מונ' ישראל ווידר זיכרליך
 רוהן • מונ' דיזט מיזט זיין נאמן • וואו
 מיט מין נען ווידר גאט מונורי גרעכטיגקייט :

שאלה יז

וואס זאל דען דאט סר מינה הילף זיין וואו
 מיט יהודה זאל גהאלפן ווערן • זאלטי עש
 דען מינה הילף זיין בדברי חומר וגוף מין לייבליכן
 זמכן מדר בדברים רוחניים מין גייטטליכן
 זמכן • מינה הילף בעולס הזה מדר בעולס
 הבח לעולמי ער :

תשובה

ספר החנוך

תשובה עט טטיט אין דעס אן גפירטן
פסוק גאנץ קלמר • אין דעס גזאגט ווירד •
דט דער צמח דוד דער וילך האטיח ווירד
גרעכט אונ גרעכטיגקייט טון אויף דער ערהן
אונ דיזט ווירד זיין נאמן זיין • גאט אונזרי
גלעכטיגקייט • נעאליך ניכט מליין מיין הער
בעזלס הזה • זונרן אויך בפדט בעזלס הבא
אין דער איביגקייט לעולאי עד • דען זונסטן
ווער אונז היט דיזס וילך • אונ כוהן אונ
נביא וויניג גהאלפן • ווען עט ניכט זונדרליך
אויף עזלס הבא גינג : דארוס טפריכט אויך
דער וטיח בייא דעס נביא הוטע סימן י"ג
פסוק י"ג טייד שאול אפדם • ממות-אגאלם •
אהי דברך טות • אהי קטבך שאול : אויט
דער האנד פון דער הילן וויל איך זיא ערליין •
פון דען טויט וויל איך זיא אויט ליון • איך
וויל דיין פעטטילענן זיין דוא טויט • איך זיל
דיין פרטניידונג זיין דוא היל : דעטט גלייכן
ווען זכרי פון דעס וילך האטיח ווייסזאגט אין
דעס סימן ט • זוא זעלט ער הין לו • גם
את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מיס
בו : דאט הייטט • אונ אויך דוא (טאכטר
ליון) דורך דאט בלוט פון דיניק פרבונד (כלומר
דורך דאט בלוט פון דעס וטיח • אין וועלכן
דער

דער בונד גאמלעט מיט) האבי מיך לויז גטיקט
דייני גבונדני אויט דער גרוב דא קיין וואטר
דריין מיט :

פרק רביעי

פון דער מלכות מדר געטליכקייט דט וטיח :

שאלה יח

גהערט דען לז דער ערליונג מוז לז דער
זעליג מאכונג דער מענטן זייני גרויטי קראמט
תשובה עט זאגט דוד האלך ע"ה אין
תהלים ו"ט אח לא פדה יפדה איש לא
יתן לאלהים כפרו ויקר פדיון נפשם וחדל
לעולם אין ברודר ווירד (בלל מאולי כחו)
ניכט ערליון קען זיין מאן ער ווירד ניכט
געבן קען לז גמט זייני אויט לזונג מוז עט
ווירד לז קעסטליך זיין דיא ערליונג פון מירן
זיין :

שאלה יט

מיט דען עטוואט פון מלכות מדר געטליכקייט
אין דעם וטיח :

תשובה יוא פטיטא דען זונטן העט
ער דאט גרויטי ווערק פון דער ערליונג דער
מענטן אויט דער אמלט מוז גוואלט פון דער
זינד פון טויט מוז פון דער היל ניכט
ווליא ופח אל הסועל זיין מדר פול ברינגן
שאלה B קען :

ספר ההנוך

שאלה ב'

בלייגט דען אויך זאלכט דיא תורה דט בייא
דעס וטיח עטוואט מלהות מדר געטליכקייט
מוזט *

תשובה דער נביא היכה לייגט פון דעס
אטיח אין סיון ה' פסוק מ' . דט גווען זיין
תוצאתיו מקדם מימי עולם זייני פֿינדונג . זיין
ישות אונ' ווען . מדר זיין מויט גמג פֿון
דען טאגן דער וועלט . דאט הייסט פֿון
אויגקייט : דור האלף זאגט פֿון איס אין
תהליס ק"י נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית
אויבך הדם לרגליך : דאט הייסט . עט
דאט גזאגט גאט לו זיינס הערן . זען דרך
לו זיינר רעכטן . ביו דט אויך זייג דיני
פֿינר לוס טעאל פֿון דיין פֿיטן : זאל נון
ערטטליך דער מויט גמג פֿון דעס וטיח אונ'
זיין ישות מדר ווען פֿון פֿארמאלז פֿון דען
טאגן דער וועלט . אונ' פֿון אויגקייט זיין .
לוס מנדרן ווען דער וטיח זאל זיין אדון אונ'
הער זיין פֿון דעס גרויסן קניג דור . וועלכר
אויף דער ערדן קיין גרעטן איבר זיך האטרי
לוס דריטן זאלן זיך זייני פֿינדי . אויך זוא
גאר דאט הויבט איבר גרויטי לענדרי . וויא
עט אין פסוק ו' ערקלערט ווירד . זיגן לוס טעאל
פֿון

פֶּן זַיִן פִּימָן • לֹס פִּירְטָן זַל עַר זִךְ גַּמֵּר
 זַעֲלָן לֹ דַעַר רַעֲכָטָן הַמַּר פֶּן דַּעַס אַלְמַעֲכָטִיגָן
 גַּמֵּט • זֹמ וּזֹ גַוִּישִׁיגֶלֶךְ וַעַר מֵלֹ עַטְוֹמַט
 פֶּן דַּעַר גַּוִּיִּן וַעֲנֹט־לֵיכֵן טַבַּע בִּיחַ אִיִּס זַיִן •
 יֹמ נֹאךְ וַעֲהַר מֵלֹ עַטְוֹמַט פֶּן דַּעַר טַבַּע דַּעַר
 עַגְלָן • מֹזֶל אַלְזֹמ עַטְוֹמַט פֶּן גַּמֵּט : דַּעַן
 קִיִּן מֹוִיט גַּמֵּג פֶּן מִיִּנֶס עַגְלָל מִיִּט פֶּן פֹּאֵר
 מֵמֹז : פֹּאֵר דַּעַר וַעֲלֵט מֹז פֶּן מִיבִיר־קִיִּט הַעַרִי
 אַלְזֹמ קָמֹן זִךְ מֹוִךְ קִיִּן עַגְלָל נִכְטָן נַעַן מִיִּין
 הַעַר פֶּן רוֹד • עַט הַמֵּט זִךְ מֹוִךְ נִמְאֵלֵט
 דַּמֵּט הַוִּיבֵט מִיבֵר גְּרוִיטִי לַעֲנֹדֵר גִּלְגֵּט לֹס פֹּוֹשׁ
 טַעֲוִיל פֶּן מִיִּנֶס מֵלֹמֵךְ • יֹמ קִיִּן אַלְמֵךְ זֹמ גְּרוִיט
 מֹזֶל הַוִּךְ עַר מִיבֵר מִיִּט • הַמֵּט זִךְ מִימְאֵלֵט
 זֹמ גַּמֵּר לֹ דַעַר רַעֲכָטָן הַמַּר פֶּן דַּעַס מֵלֹ
 אַעֲכָטִיגָן גַּמֵּט זַעֲלָן דַּעַר־פֶּן : מִוִּילֵמֵמ וּזֹמ דַּעַר
 מִטִּיחַ הַעֲבֵר מֹז גְּרַעֲטֵר זַיִן מֵלֹ מֵלֹ מִיִּס
 מֹזֶל וּזֹ מֵלֹמֵט וּמֵט גַּעֲטֹלִכְט מִין מִיִּס זַיִן :
 עַט מִיִּט זַעֲהַר נֹאךְ דַּעַנְקֶלֶךְ דַּט דַּעַר מִטִּיחַ
 מִין יַטַּעִי סִימֹן י' מֵ פִּמֹק מ' גַּנְעֵט וּוִירֵד •
 חֲשֵׁר מַגְזַע יִשִּׁי • מֹזֶל שׁוֹרֵשׁ יִשִּׁי • מִיִּין מֹוִט
 מֹזֶל לֹוִיִּג מֹוִיט דַּעַס טַטֵּמֵס מֹזֶל מֹוִיט דַּעַר
 וּמֹוִרֵלֵל פֶּן יִשִּׁי • מֹזֶל מִין דַּעַס פִּמֹק י' וּוִירֵד
 עַר גַּנְעֵט שׁוֹרֵשׁ יִשִּׁי • דִּיחַ וּמֹוִרֵלֵל יִשִּׁי : וּוִיחַ
 מִיִּט עַט מִבֵּר מִיגֶלֶךְ • דַּט דַּעַר לֹוִיִּג •
 חַעֲלֵכֵר

ספר החנוך

וועלכר מויט דעס טטאס פֿון ישי ענטספראמן
קאן לז גלייך מיינה ווארלן ישי זיין • דאס
מיזט • וויא ווערי עט איגליך דט מיין זון
קענטי מיין פֿאטר זיין פֿון זיינס פֿאטר • וואו
ניכט עטוואס געטליכט בייא זאלען לזוייג מוז
זון מיזט :

שאלה כא

זא וואו יזא דער מיטיח גאר מיין דרג אדר גוון
פֿון גאט זיין •
תשובה פשיטא

פרק דמישי

פֿון דען דרייא גוויי מיין דעס איינליגן ימות
מלהות אדר געטליכן זען •

שאלה כב

מיזט דען זעהר מזו מיין גוון אדר פערטון
מיין דעס ימות מלהות אדר מיין דעס זען פֿון
הקב"ה •
תשובה יזא :

שאלה כג

וואו הער בוויזט דאס זאלעט •
תשובה דוד האלך עליו הטלון זאגט
בפירוט

בפירות מן תהליק ק' יהוה הוא אלהים - כלומר
גאט יהוה מוט מיין ומלכט ישות מחר ווען
וועלכט מאט פלין אלהים בטטיט : אונ' דא
מיט ון גיכט מיין זאל אלז ווען ומלכט ער
קענטניט זיינא מויל זיך האט - זאט ספריכט
דוד האלך דעו וויסט עט - ערקענט עט -
כי יהוה הוא אלהים דט גאט יהוה מיט מיין
מלכט גאט מן פלין גחנין מדר סערטויטן - הוא
עשמו דער אונז גאמלכט האט - אונ' היער מיט
שטיאט ושה רבינו מויל מיין : דען
עט טטיט יוז גלייך לו מנפאנג פון ברחמיית -
אונ' מלואו לו מן פאנג פון חומה חומי תורה -
בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ :
מלהיער טטיט דאט ווארט אלהים מן לטון
רביס - דט עט מלואו נאך דעם לטון הקודש
הייסן אעכטי מן מן פאנג בטון' דיא געטר
דיא היול אונ' דיא ערד : אונ' מלואו גיט
אשה וויטר פארט פון דעם מלהות מדר פון
דעם געטליכן ווען בלסון רביס לו רירן - אלז
פון פלין געטרן : זאט גאר ספריכט דיא מלהות
מדר דאט געטליכי ווען זעלבסט ברחמיית מ'
פסוק כ"ה בעשה אדם בצלמנו כדמותנו : לאוט
אונז אענטן אמקן מן אונרס פארט אונ' נאך
למורן גלייכניס : וויא דען מויל השי' גיכט
נוד

מסן
דאט
זון
וואו
אונ'
גון
ימות
רסון
פון
מאט
רוט

ספר החנוך

נור דעס אייליגן מרס הראטון מליין בטמט
 האט • זונדרן מויך לז מיס זייני חוה לז פֿיגטי
 אית דעס בעל • דט זיא זיך זאלטן סֿר
 זעהרן : אלזא מויך נאך דעס חטא פֿון
 מרס הראטון • טפריכט דער יהוה אלהים
 בראטיג' ג' פמוק כ"ב • הן האדם היה
 כאחד ממנו מן דער אדם איזט גזומרן אלז
 איינר פֿון זונז : מין ספֿר טאוזל ב' מיון
 ז' טפריכט דור האלך ומי כעמך וגו' • אול
 זעלכט איזט אלז ויז דיין סמלק יטרמל מין
 סמלק מויף דער עדרן אשר הלכו אלהים • מוס
 דעסט וילן זיין הין גזאנגן דיא געטר (מין
 לטון רביס) לפדות לו לעב מוס לז עלזיין מיס
 (בלטון יחיד) לז זיין סמלק : מין תהלים
 ק"מט הייטט עט • ישמח ישראל בעשיו •
 יטרמל ווירד זיך סריימן מין זיין בטעפערן •
 מדר מין דען • דיא מין גזאכט האבן :
 ישעיה ב'ד ווירד גזאגט • בעליך עשיך •
 יהוה צבאות שמו דייני זעניר זיין דינה
 בעטעפער • גמט דער העירטערן איזט
 זיין נאמן : יראי טפריכט מין מיון • יהוה
 אלהים אמת הוא אלהים חיים • דער יהוה
 אלהים איזט זוארהייט ער איזט לעבנדיג געטר
 (בלטון רביס) : אול מין מיון כ"ג זאגט
 ער •

ספר החנוך

ער • הפכתם דברי אלהים חיים מיר האבט
פֿר קערט דיא ווארטי פֿון דען לעבנדיגן
אלהים : עט מיט ברענקליך ווען בראמית
י"ט גואגט ווירד ויהוה המטיר גפרית ואש
מאת ה' • אונ דער יהוה ליט רעגן טוועבל
אונ פֿיאר פֿון דעק יהוה : שמות כ"ד
טפריכט דער יהוה לו אטה עלה אל יהוה •
טטיג הין אויף לוס יהוה : אין עבן דוס
ספֿר אין סיון ל"ד פסוק ה' רופט אין יהוה
לוס אנרן בשם יהוה אין גמון יהוה • אונ
וואט דער גלייכן פסוקים אעהר זיין :

שאלה בד

ווא פֿיל זיין דען גוונים מדר פרטויקן :
תשובה דא תורה מפֿן באהרט מונ
דריי פֿון דען זעלבן • נעמליך האב • דער
פֿארט • הבן דער זון • ורוח הקודש •
דער הייליגר גייסט :

שאלה כה

ווייטט דוא מיר וואו מיניגי הויבט פסוקים
אן לו פֿירן פֿון דין רזא עילאה הויכן אונ
גרויטן סוד :
תשובה תהלים ב' טפריכט דער יהוה •

בני

B 4

ספר החנוך

בני אמה דא ביסט זיין זון אני היום ילידתיך
 אויך האב ריך היינט (ראט מיזט פֿון איביגקייט)
 גלייגט: וועלן זי שטיט דיז פסוק מי הקים
 כל אפסי ארץ • מה שמו ומה שם בנו •
 ווער האט אויך גריכט אזי ענדן פֿון דער ערדן
 וויא מיזט זיין גאזן אזל דער גאזן פֿון זיינס
 זון • וואו גון איין זון מיזט • דא אוו אויך זיין
 פֿאטר זיין • אלוא האבן זיר לוייא גוונים
 מדר הוויית (פערטויגן) אין דעם אלהות
 מדר גאטהייט • נעמליך אב וכן: דער
 רוח הקודש וואר אויך טוין עהיר דער עולס
 בטמֿון ווארדן • דען ער טוועבטי בייא
 בטמֿונג דער וועלט אויך דען וואטרן • מול
 דורך זיין וואר דיא וועלט זיט בטמֿון • גלייך
 זיא בפֿירוט שטיט אין דער תורה ורוח אלהים
 מרחפת על פני המים: דוד האלך מיזט
 דעשט וועגן אזי דרייא גווינן כולל • דא דער
 פסוק גיט • אין תהלים ז"ג פסוק ו' • בדבר
 ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם דורך ראש
 ווארט פֿון גאט זיין דיא היול גאמלט ווארדן •
 מול דורך דען רוח מדר גייסט פֿון זיינס וואר
 אזיט זיר העיר: דא מיזט אלוא ערטליך
 דער יהוה • לוס מנרדן מיזט זיין דבור מדר
 מאמר מול סימרא • ווענטליך ווארט • לוס
 דריטן

דריטן מיטט צוויך דא דער רוח דער גייסט
 פון זיינס אונד : אונ דער גלייך רחמים פון
 דעם שילוש קדושה אדר פון דער געטליכן
 דריי אריינגקייט פֿינדן זיך אין תורה גביאים
 אונ כתובים נאך אעהר :

שאלה כו

וויא קאן אבר גומגט ווערן דא גאט מיין
 זון האבי :

תשובה דו זעסט ווי אין מיין זאלכן
 רוח שילאח * אין מיין זאלכן הויכן געטליכן
 סוד אונ גהיימיס ניכט זא גראב פֿלייטליך
 פֿרטמאנדן ווערן * נעמליך אז ווען דער
 אב אין דער אלהות מיין בן * אויף זאלכי
 וויי גלייגט העט * אז וויא עטווא היער אויף
 דער ערדן * אין פֿאטר בטר ודא מיין
 זון לייגט * זונדן עט ווי זאלכט לזאמ
 באהת אונ ווענטליך פֿרטמאנדן ווערן * אבר
 דאך על דרך רחמי * אויף מיין גייטליכי
 היאליטי * איברמאטירליכי אונ געטליכי וויי *
 דאך גלייך וואול קאן אן על דרך רחוק מיין
 וטל נעמן * פֿון מיין פֿאטר אונ זון אונטר
 דען אענטן * גלייך וויא נעמליך מיין זון
 אונ דעם ווען פֿון זיינס פֿאטר גלייגט
 ווירד *

ספר החנוך

ויירד • און איינרלייז הענטליכט ווען היט
 איס האט • און פֿאָגליך פֿון זיינס פֿאָטר
 הערליך גליבט ויירד אלזא האט אויך דער
 אנדרי גון אדר פֿערטוין אין דער אונגרייפֿליכֿן
 גאטהייט אירן אורטפֿרוג פֿון דעס ערשטן
 גון אין אייר איביגן • אין בגרייפֿליכֿן
 איברנאטירליכֿן געטליכֿן גבורט און הער
 שטאמונג אירן אורטפֿרוג • וויא וואו
 אויף אייר און ענדליכֿן העכרן און אויף
 אייר געטליכֿן ווייז • דיא פֿיל אנדרטט
 איזט און בייא בטר זרק • דען דער אנדרי
 גון איזט פֿון איינס געטליכֿן ווען היט דער
 זעלביגן • און ויירד דיג אנדרי גון פֿון
 דעס ערשטן אין ליבי דיא ניכט איזט לו
 שפֿרעכֿן איזט און פֿאָנגן און גליבט: און
 דארניץ זיין בלי ספֿק היט ארויז דיא ווערט
 אלהים • אדר געטליכֿי פֿערטוין • ווען
 זיא בייא בטאפֿונג דט הענטן זאגן • לזוט
 אונז איינ הענטן זאכֿן • בעלמונו כדמוחבו •
 ווייל נעחליך זיין בילרניס און טאדטן פֿון דער
 גאטהייט אין דעס הענטן הער פֿאר לייכטיט:
 אלזא איזט אויך נאך דעס לטון הקודט גווינליך
 דט ון איינה זאכֿי דיא פֿון דער אנדרן אייניג
 אלילות אדר אויספֿלום האט • בטרייבט
 אונטר דעס נאון און היט דעס ווארט פֿון
 בן

בן איין זון • לאטל איין פֿעילן ווירד גענט
 בן קשת • איין זון פֿון דעס בויגן • וויא
 אויך בן אשפה איין זון פֿון קעכיר : איינה
 יוגי פֿולן ווירד גענט בן אחנות איין זון פֿון
 דער איין • דיא פֿונקן ווערדן גענט בני
 רשף דיא זין פֿון פֿייאריגן קוילן : דער וויילן
 ווירד גענט בן גורן איין זון פֿון דער טייאר :

שאלה בן

אויך ווייטי אבר עט ווערי נור ה' אחד יחיד
 ומיוחד ואלהות אחת • איין אייליגר גאט
 זאל איינה גאטהייט • אויך זאל'י ווייטי אבר
 זען דרייז גוונקן אדר פֿערטויגן זין דעס
 יטות מלהית זין דעס געטליכן זען זין זוא
 זען יוא דרייז מלהות אדר גאטהייט :

תשובה דאס פֿאלגט גאר ניכט : לאטל
 זען אויך זאג דיא זין דען סנהדרין אדר בית
 דין לו ירוסליס האבן לזק וויינגטן דרייז
 פֿערטויגן זון קיגן ווערטיג זין • פֿאלגט
 דען דמרויט דיא דרייז סנהדרין זין ירוסליס
 גזען : מלוא אויך זען אויך זאג דיא זין
 דעס ארס פֿון זענטן דרייז הויבט גלידד
 זין • דיא האנד • דער עלבויגן • זאל
 דער אויברטי ארס • פֿאלגט דען דיא
 דרויט

ספר החנוך

דרויט דט דער אענט דרייז ארס האבי :
ווען איך זאגי דיז האנד פֿון דעס אענט
האט פֿינף פֿינגר • פֿאלגט דען דארויט דט
דער בן ארס אויך פֿינף הענד האבי : אן
איינס בויס האב איך דיז דרייז טטיק • דיז
לוייג • דען טטאס אול דיז ווארלץ • זיין
וון דיז דרייז דינג דרייז בייזז אדר נור
איינד :

ווען איך איינן טפיגל קיגן דיז זון האלטי
אול זאגי דט דיז זון האט דאס ליכט אול
איינן טטראל אול איינן גלאנץ אין דעס טפיגל
פֿאלגט דען דט דרייז זון זיין : ווען איך
איינן ליכט אויף דען טיט פֿאר דען טפיגל
זען • אלז דען האב איך דא דאס ליכט אויף
דען טיט • דען גלאנץ אין דעס טפיגל • אול
דען קיגן גלאנץ אן דער וואנד : דיז דרייז
זאכן וון זיין אדר זאכן זיז דרייז אונטר
שילדיכי ליכטר אול דרייז וועזן פֿון ליכט •
אדר אויט אול בלייבט נור איין ליכט דא • אויט
וועלכס דאס גאנלי לאזר דרייז פֿאכגי אבר
דאך איינליגי וועזן פֿון דעס ליכט ענטטיאט :
איך זאגי וון • זיין דיז דרייז • נעאליך זיין
עט דרייז ליכט • אדר איין ליכט : זיין
עט דרייז ליכט וועזן אדר נור איין ליכט וועזן :
ווען

ווען מ'ך מיינן דיאמאנט פֿון דרייא זייטן קיגן
 דיא זון האלטי • זוא ספילן דרייא ליכטער אין
 דיזש אכען טוב • דיזי דרייא זייטן נון מיט
 דען סטראלן • אדר דיזר דיאמאנד • דער
 אויף דרייא זייטן סטראלן פֿון זיך גיבט • זיין
 דאס דרייא דיאמאנטן • אדר מיזט עס נור
 מיין דיאמאנט :

אלזוא אויך ווען מ'ך זאגן דיא אלהות
 אדר גאטהייט זייא מיין מיביגט • און
 זיכטבארט מיין און בגרייפֿליכט מיין געטליך
 דרייא סטראלינדיגט ליכט • זאלכר גסטאלט
 דט דא דריין זיין • ערטטליך מיין געטליך
 ליכט • דאס דא פֿון זיך זעלבסט לייכטיט
 וועלכט גנענט ווירד אב דער פֿאטר • פֿאטר
 דאס אנדריי מיין געטליכר סטראל • וועלכר
 פֿון זיך זעלבסט אויט דעס געטליך זעלבסט
 סטענדיגן ליכט אויט סטראל פֿון מיביגקייט •
 וועלכט גנענט ווערד בן דער זון : אונ לוס
 דריטן מיין געטליכר גלאזן • וועלכר פֿון
 מיביגקייט אויט דעס מיביג געטליכן ליכט
 אונ סטראל אויטגלענט • וועלכט דער רוח
 הקודש גנענט ווירד : אלזוא זאג מ'ך דעסט
 וועגן ניכט דט דרייא רשויות אדר פֿון מיינאנד
 אונטריי מיביג גאטהייטן זיין • זונדרן
 עס

ספר החנוך

עט איזט אול בלייבט אין דריימאן מונטר
טירליכן געטליכן גווינן אדר פערטויגן • ניימרט
אין גאט מול אין אלהות •
היער ביאט איזט ניכט לו פרגעמן דס דיא
יהודים פפלעגן דען עס של ארבע אותיות
נעמליך דען גרויטן נאמן יהוה איט דרייט יודין
לו שרייבן • מויל זאלכי ווייז יי : היער
זיין דרייט אותיות • נעמליך דרייט יודין •
מול דאך ענטשטימן ניכט דארויט דרייט נאמן
זונדרן מליין דער זיינליגי נאמן יהוה : מזוזא
זיין מויל דרייט גווינן אין דעס ישות אלהות
אין דעס געטליכן וועזן • מול דאך זיין ניכט
דרייט רשויות • אדר געטר • זונדרן אין
גאט יחיד וביוחד : וויז דען דיא קדמונים
האבן פפלעגן דיא דרייט יודין אין זיינן האלמן
עיגול אדר לירקל זיין לו פאמן מויל זאלכר
גטמולט יי) וועלכט דען זיין סיין ראו גיבט
לו דעס שילוש הקדושה (לו דער הויך גלויבטן
היליגן דרייט זייניגקייט) :

שאלה כח

זיט איר דאך דיזט אין וויניג דייטליכר ספרש
וויז דאט לו פערשטימן איזט ווען דיא נולריס (אדר
אשיחייס • קרישטן) זאגן • דס אין דעס
אלהות

אלהות דרימא גוונין אדר פערטוין זיין אול
 דאך מיין גאט יחיד ומיוחד :
 תשובה עם ווירד דאט ווארט אול דער
 נאמן יהוה גאט גנוון ערטליך פאר יהוה
 אלהים . דאט מיזט פאר אזי דיא וועגטליכי
 אלהות אול גאטהייט . דיא מיזט דען
 זעאטליכן געטליכן גוונין בטיאן . אול בדייטיט
 אלזא דאט ווארט יהוה דאט גאנלי ווען סון
 דקב"ה . אול אין מיין אהינס זאלכן פירוש זאגן
 דיא נולריס (קריסטן) דאט ניימרט מיין גאט
 זימ . אול ניימרט מיין שילוש . מינה
 דרימא מינליגקייט : לוס אנדרן אירד דאט
 ווארט יהוה גנוון פאר מיין געטליכן גוון
 אדר פערטוין . אול בדייטיט דיא ערשטי
 הווייה אדר גוון נעמליך דען אב . אול דען
 שורש אול מקור של כל מציאות ווארלן אול
 אורטפונג סון אלן אלימאט אין דעס היול
 אול מויל דער ערדן : זימ זאגן בטמפן זיין
 אדר ניכט בטמפן . געטליך אדר ניכט
 געטליך : אין זאלכן פֿרטמאנד מיזט מויד
 נור יהוה אחד יחיד ופיוחד ניימרט מיין
 גאט . נעמליך מיין אב אול פֿמטר סון
 אלן דינגן . זומ מויד מיין אורטפונג סון
 דען מינדיגן געטליכן גוונין אדר פערטוין
 נעמליך סון דעס גוון בן . אול דעס גוון
 רוח

מונטר
 ימרט
 דיא
 והיח
 יודין
 היער
 דין
 נאמן
 אלזא
 להית
 ניכט
 זיין
 ניכט
 אלבן
 אלזא
 גיבט
 יבטן
 פרש
 אדר
 עס
 הות

ספר החנוך

רוח הקודש : זא וויניג מן דער בן אין דעם
אלהות דער אב מיט * זא וויניג מיט מויך
אין זאלן משמעות ווערר דער בן נאך דער
רוח הקודש דער יהוה : אול בלייבט אלזא
דיא ערשטי הווייה * גוון אדר פערטוינן פאר
וויא נאך מייניג אול אליין אין זאלן פֿרטמאנר
יהוה : דאט מיט * יהוה אב * גאט דער
פֿאטר * אלז דער שורש אול מקור פֿון אלן
דינגן *

לון דריטן וירר דאט ווארט אול דער נאמן
יהוה וויררוס גוואן פֿאר מיינה געטליכה
הווייה * אדר פערטוינן בכלל * עט זייא
דער פֿאטר * דער זון אדר דער גייסט :
אול אין זאלן פֿרטמאנר קאן זא וואול דער
פֿאטר אלז דער זון גנענט וועררן יהוה : ואף
על פי כן זא בלייבט יהוה אלהים אחד יהי
זמיוחד * דאט מיט עט בלייבט מיין גזאמט
ווענטליך אלהות אול גמטהייט * אין
מייניגער שילוש אול דרייא מייניגקייט דאט
מיט דרייא אלהים אדר געטליכי גווינן אדר
פערטוינן בטטיט : עט בלייבט מויך זיא
טוין גזאגט * דער ערשטי גוון אדר פערטוין
אונטר דען געטליכן דרגין דער יהוה אב * דער
מייניגער גאט פֿאטר * וועלכט דער שורש
אול

מוֹל וְקוֹר מֵיִט • דִּימ וּמְרַלֵּל מוֹל קִוְעַל •
 וְעֵלְכִי עֵן זֶךְ זַעֲלִבְטֵן עֵן מִיבִיגִקֵּיט עֵנֵט
 טַטְמֵנְרֵן • מוֹל לֹ גֵלִיִּךְ דַּעַר מוֹרְשְׁפֵרֹנֵג מֵיִט
 עֵן מֵן דִּינֵגֵן מוֹיךְ זֹמ גֵּמֵר עֵן דַּעַן בִּיִּדֵן
 מִיבִיגֵן גּוֹנִיז מִיִן דַּעַר גֵּמְטֵהֵיט • גֵּלִיִּךְ
 וְיִמ מֵן דַּעַק בּוֹיֵט נוֹר מֵיִנֵה מֵיִנֵלִיגִי וּמְרַלֵּל
 מֵיִט מוֹל בִּלְיִבֵט • מוֹיב טוֹיִן מוֹיט דַּעַר
 זַעֲלִבִיגֵן דַּעַר טַטְמֵק הַעַר עֵמֵר וּמְקַסֵּט • מוֹל
 מוֹיט דַּעַק זַעֲלִבִיגֵן דִּימ לֹוִיגֵן לֹ מֵיִנֵט בּוֹיֵט :

שאלה כט

דִּימ הַאֲטֵט גּוֹמֵגֵט וּעֵן דַּעַר נַמֵּן יֵהוּה גֵּמֵן
 זַעֲרֵט עֵמֵר דִּימ עֵרְטֵטי הַזִּיִּיה מוֹל פַּעַרְטוֹיִן
 מִיִן דַּעַר גֵּמְטֵהֵיט • נַעֲמִיִךְ עֵמֵר גֵּמֵט דַּעַק
 עֵמֵטֵר • זֹמ זִיִּמ מִיִן זַמְלֵכֵן עֵרְטֵטְמֵנְרֵן דַּעַר
 בֵּן מוֹל רֹחַ קִיִּין יֵהוּה אַרְדֵּ גֵּמֵט • טַטְמֵן
 דַּעַן דִּימ מֵיִט מוֹיךְ מִיבֵר מִיִן דִּימ סַפְרִיִם עֵן
 דַּעַן טַשׁוּלְחִיִם מוֹל טַבְשָׁרִיִם (דִּימ בִּלְשָׁן לַעַז
 גֵּנַעֲט וּזַעֲרֵן מַפְאֵמְטֵל מוֹל עוֹמֵגֵפִיִטֵטֵן) :
 תְּשׁוּבָה עֵט מֵיִט בִּרְעֻקְלִיךְ דִּיט מִיִן
 דַּעַן סַפְרִיִם עֵן כֵּרִיה הַחֲדֻשָּׁה (אַרְדֵּ זִיִּמ
 טַעֲטֵמֵמֵנֵט) • וּזַעַן דִּימ הֵיִלִּיגִי גַעֲטֵלִיכִי
 גּוֹנִיז לֹ זַמֵּן גּוֹעֲלֵט וּזַעֲרֵן • זֹמ וְיִרְדֵּ דִימ
 עֵרְטֵטי הַזִּיִּיה • גּוֹן אַרְדֵּ פַּעַרְטוֹיִן מֵן דַּעַן
 גֵּנַעֲט

ספר החנוך

גִּנְעוּט גֵּאֵט מֵרֵר דַּעַר סְמֵטֵר : דַּעַר מֵרֵרֵי
גִּוּן מֵרֵר פֵּרֵטוּן ווִירֵר מֵלֵז דַּעַן גֵּמֵר סְלִיִּסִיג
מֵין זֵמֵלְכֵן פֵּרֵטֵמֵנֵר סֶוּן דַּעַס פֵּמֵטֵר מֵוּטֵר
טִירֵן : מֵוֹל ווִירֵר דִּיעִי מֵרֵרֵי פֵּרֵטוּן מֵלֵז
דַּעַן גִּנְעוּט אֲדֹרֵנִי דַּעַר הַעֵר • ווִימֵ מֵוִיךְ דַּעַר
זִין מֵוֹל מִימֵרֵז דֵּאֵט ווֵמֵרֵט : דַּעַר דֵּרִיטֵה
גִּוּן מֵרֵר פֵּרֵטוּן ווִירֵר גִּנְעוּט רֹוּחַ דַּעַר גִּיִּסֵט
מֵרֵר רֹוּחַ הַקֹּדֶשׁ • דַּעַר הִילִיגִי גִיִּסֵט • ווִימֵ
דַּעַן דִּיעִי עֵקֵרִי הֵאֲמוּנֵה שֶׁל הַנּוֹצֵרִים מֵרֵר דֵּאֵט
גִּלְוִיבֵן בַּקֵּנְטִים סֶוּן דַּעַן נּוֹצֵרִים מֵרֵר כֵּרִיטֵטֵן •
וועלכט גֵּמֵיגִיגִיךְ נֹוֹר סֵתֵם גִּנְעוּט ווִירֵר
אֲמוּנֵה הַמִּשְׁחִיִּים דַּעַר קֵרִיטֵטִילֵי גִלְוִיבֵן • מֵוִיךְ
מֵלֵזֵמֵ מִיִּין גֵּרִיכֵטִיט מֵיִזֵט :

יִוֵּמֵ יִשׁוּעַ דַּעַר מִשְׁחִיָּה זַעלְבֵטֵט מֵוּטֵרֵטִירֵט
זִיךְ נֵאָךְ דַּעַר פֵּרֵטוּן גֵּמֵר סְלִיִּסִיג סֶוּן דַּעַס
אֵב פֵּמֵטֵר מֵוֹל סֶוּן דַּעַס רֹוּחַ הַקֹּדֶשׁ • הִילִיגֵן
גִיִּסֵט : מֵוֹל דֵּא מֵיִט דַּעַטֵטֵט ווִיגֵר טַעוּת
מֵוֹל פֵּרֵוִירֹוּג עֵנְטֵטִימֵן אַעכֵטִי זַעגֵן דַּעַר
פֵּילֵן בֵּרִיִּטִיגִקִּיט סֶוּן דַּעַס נֵמֵן יֵהוּה • זֵוֵמֵ
הַמֵּט דַּעַר גִּלְבֵטִי מֵוִטִיעַ מֵרֵר הִילִימֵנֵר זִיךְ פֵּילֵן
לִיִּכֵט מֵוִיךְ מִיִּין זֵמֵלְכֵר מֵבֵוִיכֵט בִּיעִי דַּעַר
מִיִּין זַעלֹוּג דַּעַר הִילִיגֵן טֵבִילֵה (מֵרֵר טוִילֵךְ)
נִיכֵט גִּנְעוּט יֵהוּה • מִיִּין דַּעַס עַר זִיִּין
מֵטוֹלְחִיס (מֵפֵמֵטֵטֵן) נֹוֹר סֵתֵם בֶּסוִילֵן הַמֵּט •
דִּיעִי

דיא סעלקר טובל צו זיין (אדר טויען) אין
 דעם נאמן סון דען דרייז גוונז אדר געטליכן
 סערטויגן • אלז נעמליך סון דעם אב • דער
 סמטר • סון דעם בן • דער זון • אונ
 סון רוח הקודש דער הייליגר גייסט : עט
 איזט אבר דיזט עבן זומ טיל • אלז נטבל
 זוערדן אין דעם נאמן סון יהוה אלהים • אדר
 סון דעם מיינליגן גמט אין דרייז גוונז : דאט
 הייטט דער דא מיינליג איזט אין זיינס יטות
 אדר זוען • אבר דרייז סאלטיג אין דען
 סערטויגן • אלז בן אב ורוח הקודש סמטר
 זון מונ הייליגר גייסט :

שאלה ל

וויא איך אויט דעם סמריגן סרמאן האבי • זומ
 טטמאט דער בן מונ רוח הקודש מויל מייני
 און בגרייפליכי הויך געטליכי מרט מונ ווייז
 סון דעם סמטר מהער • האבן דען דער
 בן מונ רוח גמר קיין טייל אן בטמקונג סון
 דער וועלט :

תשובה עט בלייבט דא ביא זומט וטה
 מאגט • דא ער טמריכט בראשית ברא אלהים
 את השמים ואת הארץ • מיס אן סמנג בטון
 אלהים • דאט איזט • דער דרייז מיינליגי
 גמט

ספר החנוך

גאט אין אונטרשדליכן געטליכן גונוין אדר
פערטויקן • דיא היאל אונ' דיא ערד : גליך
וויא נעאליך אויט דער ווארלד דער טטאס הער
פֿאר וואקסט אונ' אויט דעק טטאס ענטטטיאט
דער הויבט לוייג • אונ' אויט דין דרייאן
קואט דער גאנלי איבריגי בויס ויט לוייגן אונ'
פֿריכטן הער פֿאר • אלס מיזט אויט דין
דרייאן • נעאליך אויט דעק אב • בן אונ'
רוח דער גאנלי וועלט בויס ויט היאל אונ' ערדן
אונ' וואט דין מיזט וואט הער פֿאר גוואקסן •
אונ' מיזט פֿון דען זעלביגן כשאפֿן • אויב
טון אויף איינה ווייט העכרי אונ' געטליכי
בשאפֿנהייט : עט האט אויך דער טיני בויס
אויט דעק יהוה אלהים • אדר אויט דעק
דרייאן איינליגן גאט • זאפט אונ' קראפט •
זעבן אונ' בוועגונג אונ' ערהאלטונג אונ' מליט
ויט מין מנרד :

שאלה לא

והיאל זא זין נון דרייא גונוין אדר געטליכי
פערטויקן אין דער גאטהייט : מיזט דען דער
הייה אויך איינה פֿון דין געטליכן גונוין :
תשובה פשיטא • דען עט מיזט קורן
פֿאר הער בוויא ווארדן • דש בייא דעק ושיח
עטוואט

עטומאט גווען דאט דא מעהר וואר אלז וואט
 מענטשליכט • מעהר אלז וואט פון ענגלן • מול
 אלזומ עטומאט פון גאט :

שאלה לב

וואט איזט דען דער מיטח פאר מיין גוון אדר
 איינה פערטון :

תשובה ער איזט דער אנדרי גוון •
 נעמליך דער זון פון גאט דעס הימלישן פארט
 דען אלזומ זאגט הקב"ה אלז יהוה אב זעלבסט
 פון דעס מיטח מיין תהלים ב' בני אתה אני
 היום ילדתיך : דוא ביטט מיין זון • מיך האב
 דין היינט גלייגט :

פרק שישי

פון דער מענט ווערדונג דט מיטח אלז דט
 בן אלהים : אדר דט זוט גאטט :

שאלה לג

האט דען דער זון גאטט זאן מיין מענט גבורן
 ווערדן :

תשובה פשיטא • דען אלזומ טפריכט
 דער נביא ישעי' מיין סימן ט' • כי ילד יולד
 לנו • בן נתן לנו ותהי המשרה על שכמו •
 ויקרא

ספר ההנוך

ויקרא שמו פלא • יועץ אל גבור • אבי עד
שר שלום : למרבה המשרה ולשלום אין קץ •
על כסא דוד ועל ממלכתו • להכין אותה
ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם •
קנאת ה' צבאות תעשה זאת : דאט היסט
אויף טייטש • דען איין קינד מיזט אונז גבוירן
איין זון מיזט אונז גגעבן • אונז עט מיזט
דיא הערשטעטט אויף זינר טולדר • אונז ון
נעט זיין נאמן וואונדערליך • איין רעהטגעבר
איין שטערקר גאט • איין איביגר פאטר
פֿירן פֿירטט : לו פֿר אעהרן דיא הערשטעטט
אונז לו דעס פֿירד מיזט קיין ענרי • אויף דעס
שטול דוד אונז אויף זיין קיניגרייך • אן לו
ריכטן דאט זעלביגי • אונז לו אונטרשטיין מיט
גריכט אונז גרעכטיגקייט פֿון אן אן ביו אן
איביגקייט • דיא ראכונג פֿון גאט צבאות
וירד וואלכט טאמן :

שאלה לד

מיט וואס פֿאר איין שבט אונז משפחה האט
דער מיסיה זאמן גבוירן ווערדן :
תשובה אויט דעס שבט יהודה אויט
דער משפחה פֿון דוד • וויא לו זעהן מיזט
בראשית סימן אט' פסוק י' • שמואל ב' סימן ז'
פסוק

פסוק י"ב • ירמי' כ"ג פסוק ה' • מוז
 מן מנדרן מרטן ועהר :

שאלה לה

האט דען זיינה מוטל זאלן זיינה בתולה
 זיין :

תשובה דיוט וזאלטי זיך ניכט מנדרסט
 גלייזן • מוז דט זיינה זומ הויכי געטליכי
 פערטוין מוזל וועלכי זאלטי זיין דער ערלינד
 פון דער גאנלן וועלט • מויט זיינר זון
 בכלעקטן בתולה דורך זיינה וזומנדר גבוירט
 זיין דייז וועלט גבוירן ווערן זאלטי • פון
 דעסט וועגן ווייז זאגט דער נביא ישעי' זיין
 סימן ז' הנה העלמה הרה ויולדת בן וקראת שמו
 עמנואל • נון זיינה יונג פרויז מייזט טראגן •
 מוז ווירד זייין זון גוויין • מוז זימ ווירד זיין
 זאמן נעמן גאט זייט מוז :

שאלה לו

זו וועלכר זייט האט דער מיידל זאלן גבוירן
 ווערן מוזל זיין דייז וועלט קומן :
 תשובה ערטטליך זו זיינר זאלכן זייט
 עהיר דאט שבט מלכות פון יהודה גאנלן מוז
 גאר זב גטמן וזומנדר • דען מוזומ מייזט יעקב
 מתנבא

ספר החינוך

מתחנבא אויף זיינען טויט בעט בראשית מ"ט *
דא ער טפריכט לא יסור שבט מיהודה ומחקק
מבין רגליו עד כי יבא שילה * דאט הייטט *
עט ווירד ניכט אבקערן דאט לעפטר פון יהודה
אונ' מיין גזעל געבר פון לויטן זיין פיימן * ביז
דא קואן ווירד דער שילה : לוס אנדרן האט
דער מטיח זאן גבוירן ווערן עהיר דיא
זיבליג וואכן * דאט מיזט * עהיר פיריהונרט
אונ' זיבליג יאהר נאך דעס אויט גאנג פון דען
קינדן יטראל אויט דעס גלות בכל לו ענדי
לויטן ווערן * נאך דער נבואה פון דניאל
סימן ט' : לוס דריטן האט דער מטיח קואן
זאן פאר דעס חרבן פון דעס אנדרן בית
המקדש * וועלכט זרובבל גבויאט האט : דען
אין דייזן בית המקדש זאלטי דער מטיח זיך
ענטבלעקן * אונ' דען זעלביגן הערליכר זאכן
זעהר אלז דאט ערטיי בית המקדש * וועלכט
שלמה המלך גבויאט * נאך דער נבואה פון
חגי סימן ב' * פסוק ח' * אונ' מלאכי סימן
ג' פסוק א' :

שאלה לז

וואט פאר איינה טמאט זאלטי עט דען זיין *
אין וועלכר דער מטיח זאלטי גבוירן ווערן :
תשובה

תשובה בית לחם דיא טטאט דוד זאלטי
 עט זיין • דען אלזאז טפריכט דער פסוק אין
 דער נבואה פֿון מיכה סימן ה' פסוק א' • ואתח
 בית לחם אפרתה צעיר להיות באלפי יהודה ממך
 לי יצא להיות מושל בישראל • ומוצאתיו מקדם
 מימי עולם : דאט איז טייטט • אונ דוא בית
 לחם אפרתה • דיא דוא לז קליין ביטט לז זיין
 מונטר דען טוונדן פֿון יהודה • אויט דיר
 וירד איר אויט גיאן • דער זיין זאל איין
 גוועלטיגר אין ישראל • אונ זיין אויט גענג
 זיין פֿון פֿארזאלט • פֿון דען טאגן דער
 איביגקייט :

שאלה לה

וואט זאלטי דען דער ושיח היער אויף דער
 ערדן טון אונ פֿר ריכטן :

תשובה ערטליך זאלטי ער אלז דער
 גרויטי נביא לערנן אונ דרטן פֿון דעס קיניגרייך
 גאטט • גלייך וויא פֿון אים גזאגט איז
 לוויא זאל אין דברים סימן י"ה • נביא אקים
 להם וגו' • איין פֿרופֿיטן וויל איד לז איין
 אויף ריכטן וגו' • לזס אנדרן זאלטי ער גרויטי
 לייכן אונ וואונדן טון • אונ דארדך דען
 אמת פֿון זיינר תורה לז בקרעפֿטיגן • אונ אונ
 דא

D

ספר החנוך

דא דורך לז אפובאהרן זייני געטליכי הערליכקייט
אונ' גענריג' היץ . וויא דער פסוק גיט
ישעי' ל"ה אז תפקחנה עיני עורים ואזני חרשים
תפתחנה . אזידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם .
דאט הייטט . אלז דען ווערדן אויף גטאן ווערן
דיא אויגן פון דען בלינדן . אונ' דיא אויך
פון דען טויבן זיא ווערדן גיעפנט ווערן : אלז
דען ווירד דער לאמי טפרינגן וויא זיין הירט
אונ' דיא לונג פון דען טטואן ווירד לויב זאגן :
לוק דריטן אויב ער גלייך קיינה זינד גטאן .
זוז זאלטי ער דאך אונטר דיא איבל טעטיר
גרעכנט ווערדן . אונ' פאר דיא זינד פון זיין
פאלק גפלאגט אונ' פרטפאטיט ווערדן . ענטליך
זיין טאערלליכן אונ' טאעליכן טויט טטערבן .
פון דען טויטן ווידרוס אויף טטואן גען היאל
פארן . אונ' זיך זעלן לז דער רעכטן האנד פון
דעס איביגן פארט . גלייך וויא אויט דעס דרייא
אונ' פונפליגטטן קאפיטל ישעי' קלמר אונ'
אפן באר איזט :

פרק שביעי

בוזיז גרונד דט ישוע הנוצרי דער אטיח זיז :

שאלה לש

איזט דען דער אטיח טוין גקואן :

תשובה

תשובה פשיטא • דען ערשטליך מיזט
 דיא לייט • וועלכיז דער אנקונפט פון דעם
 משיח מיזט בטחיות גווען • טוין ועהר אלז
 פאר אנדרט האלבען טויזנד יאהר פאר ביים • עט
 מיזט נעמליך דאס וועלכע טוין פאר למאגר לייט פון
 יהודה וועק גנומן אלז לוי ריסן : דיא יאהר
 וואכן • וואו פון דימאל האט איהנוכא גווען
 דיא זיין טוין לענגסט דאהין אלז לוי ענדי : לוק
 אנדרן וואו מיזט מויד דער מרט ניכט וער דא •
 וועלכער לוי דעם משיח בטחיות מיזט גווען : דאס
 בית שני אין וועלכע דער משיח ערטיין וואלטי •
 דאס מיזט פאר ועהר אלז אנדרט האלבען טויזנד
 יאהר מרוב אלז פאר ברענט גווארן • אלז אין
 זאלען גרייטן חרבן • מיזט מויד דיא גבורט
 טמאט פון דעם משיח • נעמליך בית לחם •
 חרבן גווארן :

נון מבר האט דער משיח זאלן אין דיא וועלט קומן
 עהיר דאס שבט מלכות מיזט גאנץ אלז גאר פון
 יהודה וועק גנומן אלז לוי בראכן ווארן • אלז עהיר
 דיא זיבלינג יאהר וואכן פון דימאל זיין לוי ענד
 גגמאגן : ער האט זאלן גווען ווערן אין בית
 שני : ער האט זאלן לוי בית לחם גבוירן ווערן :
 דיזט מליש מיזט טוין פאר למאגר לייט פאר ביים
 אלז דאהין גגמאגן • דרום וואו מויד גייט ווענדיג
 אלז

ספר החנוך

אול גויט דער וטיח טוין פֿאר לענגסט גקוואן
זיין :

שאלה מ

ווער איזט דאך נון דיזר וטיח :

תשובה עט איזט ישוע הנוצרי אין זון
פֿון מרים • דען אויף דען זעלביגן טרעפֿן
אלי נבואות פֿון דעס וטיח אין : אול ער האט
אלי אותות ומופתים אן זיך • וועלכי דער וטיח
האט האבן זאן : ער איזט נעאליך גבוירן
ערטליך אויט דעס שבט יהודה • לוס אנדרן
אויט דער משפחה פֿון דוד • לוס דריטן פֿון
איינר עלמה אדר יונג פֿרויא • לוס פֿירטן
עהיר דאט שבט מלכות איזט פֿון יהודה גאנץ
אול גאר אב גווענדיט ווארן • לוס פינפטן
עהיר דיא זיבליג יאהר וואסן נאך דער נבואה
פֿון דיאל זיין לו ענדי גאנגן : לוס זעקסטן
איזט ער גבוירן לו בית לחם אין דער טטאט
דוד • לוס זיבנדן האט ער זיך בוויזן אין דעס
בית שני לו ירושלים • לוס אכטן האט ער
דאט בית המקדש אול גאנץ ארץ ישראל איט
דער געטליכן תורה אול בשורות ויא אויך איט
גרויטן געטליכן ניסים ונפלאות ערפֿילט אול
הערליך גאמלט : לוס ניינדן איזט ער פֿאר
דיא ויטטאט פֿון זיינס פֿאלק פֿר טעאטיט אול
אונט

מוטר ריח מִיבֹל טעטר גלילט מוֹל גטיטיש
 ווערן : לוס לעהנדן מוֹט ער פֿון רען טויטן
 ווידרוק מוֹץ גמטמגן . הין מוֹץ גמטיגן
 גען היאל . מוֹל האט זיך געלנט לֹ דער רעכטן
 המר פֿון רעק פֿמטר . וויא מוֹלכט ברוב
 זייני תלמידים מוֹל משולחים היט מוֹגן גועהן
 החבן . מוֹל מין דער גמלן זעלט וועט גווען .
 מוֹל מין ביכרן גמריבן . מוֹל היט גרויטן
 מיטק וועלמוֹת . זעלכי זיא מין רעק נאון
 פֿון ישוע הנוצרי גמאן בקרעפטיגט מוֹך מיבר
 מוֹלכט כקענטים זיך למון גרוימאלך וענה
 זיילר מוֹל דן זיין כהרג וחבן : וויא רען מוֹך
 מוֹלכט לייגנים מוֹל ריח תורה פֿון רעק וטיח
 דורך קיינה עראה מוֹל גוואלט טעטיגקייט האט
 גקענט מוֹל גטיטן ווערן . זונדן עט טטיט
 דיוט מוֹל נאך פֿעטט מוֹל מוכוועגליך ביז
 מוֹץ רען היטיגן טאג :

וייל נון רער וטיח טוין פֿמר לענגסט האט
 מוֹן קוון . מוֹל עט קאן מבר מין דער גמלן
 ווייטן מוֹל ברייטן וועלט ניימער גלייגט מוֹל
 גמון ווערן . מוֹץ וועלכן ריח ווייסמאגונג
 פֿון רען ערימק מוֹץ רען וטיח לֹ טרעפֿן . מוֹל
 נר מיינליג מוֹל מליין רער ישוע הנוצרי רער זון
 פֿון מריס קאן גמון ווערן . מוֹל מוֹל
 פֿעלגט

פֶּמֶלֶגֶט גִּמְלֵן גְּוִיִּם מֹוֹל מֹוֹן ווִירֶר טַפְרַע־בְּלִיךְ •
 דַּט יִטוּעַ וּוּז זִיין דַּער כְּרִיטְטוּס • דַּאט מִיזט
 דַּער וּוּמֶר הַמַּפְטִיגִי מִשִּׁיחַ מֹוֹל הַיִּלְמַנֶּד מֶרֶר
 מוֹטִיעַ סֶוֹן דַּער וּוַעֲלֵט :

פֶּרֶק ח'

סֶוֹן דַּעַס חוֹב־מֶרֶר פֶּפְלִיכְט מֹוֹל טוֹלְדִיגְקִיט
 דַּער מַעֲנֵטן קִיגֶן יִטוּעַ :

שְׂאֵלָה מֵא

וּוִיזֵן נֹוֹן יִשׁוּעַ מִיזט דַּער וּוּמֶרֶהַמַּפְטִיגִי מִשִּׁיחַ •
 וּוַעֲלֶכֶר מִיין רִיחַ וּוַעֲלֵט הַמַּט קוּמֶן זַמֹּוֹן • וּוִימַ
 וּוּז מִן זִיךְ דַּעַן קִיגֶן דַּעַן זַעֲלֵבֶן פֶּרֶה־מֵלֵטן :
 תְּשׁוּבָה דַּאט מִיזט סֶוֹן זִיךְ זַעֲלֵבְטט קֶלְמֶר
 מֹוֹל מַפֵּן בַּמֶּר : מִן וּוּז נַעֲמִלִיךְ דַּעַן זַעֲלֵבִיגֶן
 פֶּמֶר דַּעַן מִשִּׁיחַ מֹוֹל מוֹטִיעַ דַּער וּוַעֲלֵט עֶרְקַעֲנֶן
 מֹוֹל וּקְבֵל זִיין • מִן וּוּז דַּעַן זַעֲלֵבִיגֶן עֶהֶרֶן
 מֹוֹל לִיב הַמֵּבֶן • מִן וּוּז זִיינֶה תוֹרָה גְּלוּיבֶן מֹוֹל
 זִיינֶן בַּפֶּעֶהֶל פֶּמֶלֶגֶן : מִיין דַּבְּרִיט מִימֶן י"ח
 טַפְרִיכְט מִטָּה רַבִּינוּ עֶלְיוּ הַטְּלוֹס עֶרֶטְטִלִיךְ •
 נְבִיא מִקְרַבֶּךְ פֶּאֶחִיךְ כַּמְנִי יָקִים לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו
 תִּשְׁמָעוּן • דַּאט הַיִּטְט • מִיינֶן פֶּרֶדוּפִיטֶן סֶוֹן
 לֹוִיטֶן דִּיר מִוִּיט רִיינֶן בְּרִידֶרֶן מֵלֵז וּוִימַ מִיךְ ווִירֶד
 דִּיר גַּמַּט רִיין גַּמַּט מוּיֶל רִיכְטֶן • דַּעַן זַעֲלֵבִיגֶן
 זַמֵּלֵט מִיר גֶּהֶמֶרְכֶּן : קוֹלֶן דְּרוּיֶל טַפְרִיכְט הַקַּב־ה'
 זַעֲלֵבְטט

זעלבטט לז אטא • נביא אקים להם מקרב
 אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו • ודבר אליהם
 את כל אשר אצונו : והיה האיש אשר לא ישמע
 אל דברי אשר ידבר בשמי • אנכי אדרש
 מעמו : דאט זינט • איין פרוסיטן ווערדי
 זיך זויך ריכטן לז זיין פון לזויטן זיין ברירן
 זיין ריך • זונ זיך ווערדי געבן זייני וזארטי
 זיין זיין זונד • זונ ער ווירד לז זיין רירן
 זינט וזאט זיך זיך גביטן ווערדי : זונ עט
 ווירד זיין • זיין זיקליכר זאן • וועלכר
 זיכט גהארען ווירד זיינה וזארטי דיז ער זיין
 זיינק נזאן רירן ווירד • זונ זיין זיך עט
 פארטן פון זיך :

שאלה מב

וזאט זיין עט דען פאר תורות זונ מצות דיז
 ישוע זונז גבאטן זאט • זונ דיז זיך גלויבן
 זונ גהארען זאן :

תשובה • עט זינט דיז קירליך לז זאן
 געזאט זיין דעם בוך • וזאריין דיז עקריס
 פון דער זאונת הנולריס בקילר זונ בפירוש
 דורך פראג זונ זאטווארט זיין זב גהמולט
 וזארדין • זונ בלסטן לעז ווירד זיין זמלכט ספר
 גנענט קאטיכיסמוז :

שאלה

D 4

ספר החנוך

שאלה מג

זימא פיל הויכט מטיקי זיין פֿון דעס קאטיכֿיסאָו
תשובה פֿינף

שאלה מד

זימא הייסן זימ :

תשובה ערשטליך דימ עשרת הדברות
מדר לעהן גכאט • לוק אנדרן דימ אמונת
המשיחיים מדר דער כריסטליכי גלויבי • לוק
דריטן דימ תפילה וועלכי דער אטיח הזט מתקן
גזעזן • מדר דימ תפילה זכינו שבשמים
פֿאָטר מונד וגו' • וועלכי זלזא גנענט ווירד
פֿון דעס זון פֿאָנג : לוק פֿירטן דאט הייליגי
לייכן פֿון דער טבילה הקדושה מדר הייליגי טויל
לוק פֿינפטן דאט אות מדר עבודת המזבח
הקדושה • מויל טייטט • דאט זאקראמענט
דט זלסטער מדר פֿון דעס הייליגן מבנד זמאל

שאלה מה

זימא לויטן דימ עשרת הדברות :

תשובה זלזומ • לא יהיה לך אלהים
אחרים על פני וגו' • עט זמלן דיד קיינימנדר
געטט זיין נעבן זיך • דומ זמלסט דיד קיין
בילדניט זמלן • מדר קיינרליימ גלויכניט •
דאט דמ מינט מויבן מין דעס היזל • מדר
דאט

דאט דא מיזט אונטן אויף דער ערדן • אדר
 דאט דא מיזט אין דעם וואטר אונטר דער
 ערדן • דוא זאלטט דיק ניכט לו מיין נייגן •
 אול' דוא זאלטט מיין ניכט דיין • דען איך בין
 גאט דיין גאט וגו' • דוא זאלטט דען נאון פֿון
 גאט דיינס גאט ניכט אום זונסטן טווערין • דען
 גאט ווירד ניכט ליריג (אדר און בטטראפֿט)
 לזון דער ביזא זיינס נאון פֿאלט טווערט:
 גרענקט דען טאג פֿון שבת דאט דוא אין
 הייליגטט: עהר דיין פֿאטר אול' דייני הוטר
 פֿון וועגן דט זיך דייני טאג פֿר לעגן אויף
 דעם לאנד • דאט דיר גאט דיין גאט געבן ווירד
 דוא זאלטט ניכט טויט טלאגן: דוא זאלטט
 ניכט און קייטן: דוא זאלטט ניכט טטעהלן:
 דוא זאלטט ניכט בלייגן פֿאלט לייגניס ווירד
 דיינ גזעלן: דוא זאלטט דיינס גזעלן הויז
 ניכט גליטטן: דוא זאלטט דיינס גזעלן ווייב
 ניכט גלוטטן • אדר זיין קנעכט • אדר זיינה
 דינטט הייר • אדר זיינ מיזל • אול' אליט וואט
 א דיינס גזעלן מיזט:

שאלה מו

וויא לויטין דיא עקרים פֿון דער אמונת
 המשיחיים אדר פֿון דעם כריסטליכן גלויבן:
 תשובה אני מאמין איך גלויב אן גאט
 דעם

ספר החנוך

דעס פֿאטר אלמעכטיגן כֿעסער היאלט מוז
דער ערדן :

מוז מן ישוע משיח זיינס איין גבורתן זון
מוזרן הערן . דער עאפֿמאנגן מיזט פֿון דעס
(רוח הקודש) הייליגן גייסט . גבורתן פֿון דער
יונגֿערזא מרים גליטן (יסורים) מוזטר (דער
ממשלה פֿון) פֿאנליזט פֿילאטוס . גקרייליגט
(אדר מוזיך ראש המזלן גהענקט) . גטטארבן
מוז כגרמבן . הין נידר גפֿאהרן לו דער העל
מן דעס דריטן טאג מוזיך ערטטאנרן פֿון דעס
טויטן . הין מוזיך גפֿאהרן גען היאל . זילט
לו דער רעכטן (האנד) גאטט . דט אלמעכטיגן
פֿאטרט . פֿון דאן ער קוזן ווירד לו ריכטן
דיא לעבענדיגן מוז דיא טויטן : איך גלויב מן
דען הייליגן גייסט (רוח הקודש) . איינה
הייליגי כריסטליכי קירך (אדר כנסת המשיחיים)
דיא גהיינטאפֿט דער הייליגן . פֿרגעבונג דער
זינדן . מוזיך ערטטיאונג דט זייבט . מוז איין
איביגט לעבן מאן .

שאלה כז

קאנטטו וויר וואול איין הער זאגן דיא תפילה
פֿון דעס וטיח . אדר ראט פֿאטר מוזטר .
וועלכט דער וטיח זייני תלמידים גלערנט האט :
תשובה פֿאטר מוזטר . דער רוח ביטט
מן

אין דעם היאל • עט ווערט גהייליגט דיין נאמן
 לו מונז קוס דיין קיניגרייך • דיין ווילן גטעהי
 וויא אין דעם היאל • אלזאמ מויך מויל דער ערדן •
 מונז טעגליך ברויט גיב מונז הינט : מונז
 פֿרגיב מונז מונזי טולד • אלז וויא איר פֿרגעבן
 מונזן טולדיגן • מונז פֿיהר מונז ניכט אין
 פֿרוזכונג • זונדרן ערליז מונז פֿון דעם איבל :
 דען דיין מיזט דאט קיניגרייך • מונז דיא קראפט
 מונז דיא הערליכקייט אין מיביגקייט מונז :

שאלה מח

וויא לויטט דער בעעהל דעט הערן וטיח אן
 זייני תלמידים פֿון דער טבילה הקדושה • (הייליגי
 טויל) :

תשובה אלזא • גיאט הין אין אזי וועלט
 מונז לערנט אזי פֿעלקד מונז טויפט זיא (מרד זייט
 זיא טול) • אין דעם נאמן דט פֿאטרט • מונז
 דט זונט • מונז דט הייליגן גייטטט :

שאלה מט

וויא לויטט דיא מיין זעלונג פֿון דער עבודת
 המזבח מדר פֿון דעם הייליגן נאכט זאל :
 תשובה אלזא • מונז הער יטוע החטית
 אין דער נאכט דא ער פֿר דאטן ומוזר •
 נאק ער דאט ברויט דאנקטי (מדר זאלטי
 ברכות

ספר החנוך

ברכות המוציא) אול בראך עט • אול גאב עט
זיין תלמידים אול ספראך • נעמט הין אול עמט
דאט מיזט זיין לייב • דער פאר אייך גגעבן ווירד •
זאלכט טוט לו זיינס גרעכטניס : דעמט גלייכן
נאס ער אויך דען קעלך (אדר דאט כוס • אדר
בעכר) נאך דעס אבנד אול • אעכטי ברטה אול
גאב זיין דען זעלביגן אול ספראך • טרינקט אזי
דרויט • דער קעלך מיזט דאט ניימי טעטטמאענט
(אדר ברית החדשה דער ניימי פֿרבונד) זין
זיינס בלוט • דאט פֿאר אייך פֿרגאסן ווירד לור
פֿרגעבונג דער זינדן • זאלכט טוט זוא אקט איר
עט טרינקט • לו זיינס גרעכטניס :

שאלה נ'

קאן דען דער יעניגי בן אדס דער דא דאט גלויבט
אול טוט וואס יטוע דער וטיח לו גלויבן אול לו טון
בפולין האט • זיין חלק אול נחלה האבן לעולס הבא •
תשובה פשיטא • יטוע דער וטיח יתברך
טאו זאגט יוא בפירוש • ווער דא גלויבט אול
גטויפט (נשבל) ווירד • דער ווירד זעליג ווערן
ווער אבר ניכט גלויבט • דער ווירד פֿרדאט
ווערן • (אדר פֿראורטיילט ווערן לוס פֿורענות)
זאן זאן :

תם ונשלם

שכח לאל בורא עולם :

Tom 3706
S

2

CASPARIS CALUOERI
CATECHETICO
INSTITUTIO

in usum Iudaicæ genti
scripta

Recudi & huius nationis captu
commodatiorem reddi
curavit

IO. HENR. CALLENBERG

Halæ in typographia instituti Iud

MDCCLXXXIII.

